

O'ZBEKISTON IQTISODIY RIVOJLANISHIDA YASHIL IQTISODIYOTNING ROLI VA AHAMIYATI

Shakarov Allayor Baratovich

Samarqand iqtisodiyot va servis instituti, dotsent

O'ralboyeva Ruxshona Vafo qizi

Samarqand iqtisodiyot va servis instituti talabasi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.17574954>

Annotatsiya. Ushbu maqolada, O'zbekistonning iqtisodiy rivojlanishida yashil iqtisodiyot modeliga o'tishning nazariy-amaliy ahamiyatini tahlil qilishdan iborat. Tadqiqotda mamlakatning barqaror o'sishini ta'minlash, energiya samaradorligini oshirish va resurslardan foydalanishda ekologik xavfsizlikni ta'minlashga qaratilgan strategik hujjatlar (PQ-4477, PF-158) asosida amalga oshirilayotgan islohotlar yoritib berilgan.

Kalit so'zlar: Yashil Iqtisodiyot, barqaror rivojlanish, qayta tiklanuvchi energiya manbalari, energiya samaradorligi, suv resurslari, iqlim o'zgarishlari, O'zbekiston – 2030 strategiyasi.

Astract. This article analyzes the theoretical and practical significance of transitioning to a green economy model in the economic development of Uzbekistan. The research highlights the reforms implemented on the basis of strategic documents (PQ-4477, PF-158) aimed at ensuring the country's sustainable growth, increasing energy efficiency, and guaranteeing environmental safety in the use of resources.

Key words: Green Economy, sustainable development, renewable energy sources, energy efficiency, water resources, climate change, Uzbekistan – 2030 strategy.

Аннотация. В данной статье анализируется теоретическое и практическое значение перехода к модели «зелёной экономики» в экономическом развитии Узбекистана. В исследовании освещены реформы, реализуемые на основе стратегических документов (ПП-4477, УП-158), направленные на обеспечение устойчивого роста страны, повышение энергоэффективности и обеспечение экологической безопасности при использовании ресурсов.

Ключевые слова: Зелёная экономика, устойчивое развитие, возобновляемые источники энергии, энергоэффективность, водные ресурсы, изменение климата, стратегия Узбекистан – 2030.

Kirish.

Hozirgi kunda, global iqlim o'zgarishlari va qazilma yoqilg'ilar zaxiralarining kamayishi sharoitida, O'zbekiston Respublikasi uchun barqaror iqtisodiy rivojlanishni ta'minlash muhim vazifadir. Mamlakatning energetika sohasidagi yuqori resurs iste'moli va suv resurslariga bo'lgan yuqori talabi inobatga olinsa, yashil iqtisodiyot modeliga o'tish bugungi kunning strategik zaruratiga aylanmoqda. Yashil iqtisodiyot BMT Atrof-muhit Dasturiga (UNEP) ko'ra, atrof-muhitga ta'sirni kamaytirgan holda, iqtisodiy o'sishni ta'minlovchi tizim sifatida ta'riflanadi [5].

Ushbu maqolaning maqsadi O'zbekistonning yashil iqtisodiyotga o'tish strategiyasini, ustuvor yo'nalishlarini va kutilayotgan iqtisodiy-ijtimoiy natijalarini tahlil qilishdan iborat.

O‘zbekistonning Yashil Iqtisodiyot Strategiyasi.

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 4-oktabrdagi PQ-4477-son qarori bilan tasdiqlangan "2019–2030-yillar davrida O‘zbekiston Respublikasining yashil iqtisodiyotga o‘tish strategiyasi" ushbu transformatsiyaning huquqiy va institutsional asosini yaratdi¹. Strategiyaning asosiy maqsadi 2030-yilga borib issiqxona gazlarining YaIM birligiga nisbatan solishtirma ajratmalarini 2010-yildagi darajadan 35 foizga qisqartirishdir [2].

Ustuvor yo‘nalishlar va iqtisodiy transformatsiya.

3.1. Energiya xavfsizligi va qayta tiklanuvchi manbalar.

Yashil iqtisodiyotning asosiy komponenti energiya samaradorligini oshirish va energetika balansini diversifikatsiya qilishdan iborat. "O‘zbekiston – 2030" strategiyasiga ko‘ra, 2030-yilga kelib qayta tiklanuvchi energiya manbalarining umumiy quvvatini 25 ming megavattga yetkazish va ularning jami iste‘moldagi ulushini 40 foizga ko‘tarish belgilangan [3].

Amaliy misol: Samarqand viloyati Nurobod tumanida barpo etilayotgan 500 MVt quvvatga ega yirik fotoelektr stansiyasi ushbu maqsadlarga erishish yo‘lidagi muhim qadam bo‘lib, u mintaqaviy energiya ta‘minotini barqarorlashtirishga xizmat qiladi.

3.2. Resurs samaradorligi va suvdan oqilona foydalanish.

Qishloq xo‘jaligi sohasida suv iste‘molining yuqoriligi resurs tanqisligini keltirib chiqarmoqda. Strategiya doirasida 1 million gektargacha ekin maydonlarida suv tejovchi sug‘orish texnologiyalarini (tomchilatib, yomg‘irlatib sug‘orish) joriy etish nazarda tutilgan. Bu chora-tadbirlar suvdan foydalanish samaradorligini oshirishga va Orolbo‘yi mintaqasining ekologik barqarorligiga hissa qo‘shadi.

3.3. Yashil ish o‘rinlari va ijtimoiy barqarorlik.

Yashil iqtisodiyot yangi sanoat sohalari, jumladan, QTE (qayta tiklanuvchi energiya), chiqindilarni qayta ishlash va ekoturizm kabi tarmoqlarda inklyuziv "yashil ish o‘rinlari" yaratish orqali ijtimoiy farovonlikni oshirish salohiyatiga ega[4].

Xulosa.

Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, yashil iqtisodiyot modeli O‘zbekiston Respublikasining 2030-yilgacha barqaror rivojlanish maqsadlariga erishishi uchun nafaqat ekologik, balki chuqur iqtisodiy zarurat hisoblanadi. Mamlakatning energetika sohasidagi yuqori energiya iste‘moli (energiya intensivligi) va an‘anaviy resurslarga qaramligi, global raqobatbardoshlikni cheklayotgan asosiy omillardandir.

Strategik yondashuv (PQ-4477 va PF-158) doirasida QTE ulushini 40 foizga yetkazish va suv tejovchi texnologiyalarni joriy etish orqali energiya mustaqilligi oshadi, iqlim o‘zgarishi xavflari yumshatiladi va resurslardan oqilona foydalanish hisobiga iqtisodiyotning umumiy samaradorligi oshadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati.

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining PQ-4477-son qarori. "2019–2030-yillar davrida O‘zbekiston Respublikasining "yashil" iqtisodiyotga o‘tish strategiyasini tasdiqlash to‘g‘risida." (2019-yil 4-oktabr).

---

¹ O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining PQ-4477-son qarori. "2019–2030-yillar davrida O‘zbekiston Respublikasining "yashil" iqtisodiyotga o‘tish strategiyasini tasdiqlash to‘g‘risida." (2019-yil 4-oktabr).

2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining PQ-436-son qarori. “2030-yilgacha O‘zbekiston Respublikasining “yashil” iqtisodiyotga o‘tishiga qaratilgan islohotlar samaradorligini oshirish bo‘yicha chora-tadbirlar to‘g‘risida”. (2022-yil 2-dekabr).
3. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining PF-158-son Farmoni. “O‘zbekiston – 2030” strategiyasi to‘g‘risida. (2023-yil 11-sentabr).
4. Jahon banki hisoboti. Towards a Greener Economy in Uzbekistan. (O‘zbekiston yashil iqtisodiyot sari) Washington D.C., 2022.
5. UNEP (BMT Atrof-muhit Dasturi). Towards a Green Economy: Pathways to Sustainable Development and Poverty Eradication. Geneva, 2011.